

Výchova ke zdraví 6.ročník

Zadání práce na období od 16. do 22.3.2020

Přečtěte si text Dospívání (Puberta) viz. příloha. Na základě získaných informací vyplňte online kvíz, který naleznete na tomto odkazu:

<https://forms.gle/bi95Xu4J3bejyC9a9>

Opakovací kvíz můžete vyplňovat opakovaně! Za tvou snahu budeš odměněn
známkou!!!

V případě dotazů mě kontaktuj na e-mailu:

pavlinajandosova@seznam.cz

DOSPÍVÁNÍ (PUBERTA)

Jedná se o období pohlavního dozrávání, spouští se činnost **pohlavních žláz (vaječníky a varlata)**, které produkují **pohlavní buňky (vajíčka a spermie)** a **pohlavní hormony (testosteron – muži, estrogen a progesteron – ženy)**.

Tyto hormony způsobují změny v průběhu dospívání, kdy se děvčata mění v dospělé ženy a chlapci v dospělé muže. Puberta a změny, které jí doprovázejí jsou proto úplně normální a přirozenou součástí života každého člověka.

CHLAPCI:

U chlapců začíná puberta obvykle mezi 10. a 17. rokem a trvá několik let. V pubertě chlapci prochází mnoha tělesnými změnami, z nichž největší jsou tyto:

- ❖ začínají růst do výšky
- ❖ jejich tělo celkově zmohtne
- ❖ začnou se více potit a pach jejich těla zesílí
- ❖ rychleji se jim mastí vlasy
- ❖ pleť je také mastnější a může se na ní objevit akné
- ❖ v podpaží, na nohách, v rozkroku u kořene penisu, na tváři a někdy i na hrudi jim začne růst ochlupení
- ❖ hlas se začíná prohlubovat
- ❖ zvětšuje se penis a varlata, ve kterých začne tvorba spermií

Spermie se tvoří ve varlatech, což jsou pohlavní žlázy uložené mimo tělo – v šourku, hned pod penisem. Varlata produkují mnoho spermií (až 1 000 za vteřinu). Spermie jsou uloženy v nadvarlatech.

Při sexuálním vzrušení jsou spermie uvolněny z varlat i nadvarlat a putují chlamovodem k penisu. Cestou se smíchají s tekutinou, díky které se snáze pohybují. Tuto tekutinu spolu se spermiemi nazýváme semeno. Má mléčnou barvu a je lepkavá. Semeno opouští penis přes močovou trubici, která prochází středem penisu. (Močová trubice odvádí z těla i moč, ale nikdy ne ve stejný okamžik).

Při **sexuálním vzrušení penis ztvrdne** a ztopoří se (odstává od těla) – **dojde k erekci**. Penis ztvrdne, protože se naplní krví. Jev, kdy z penisu vystříkne semeno, nazýváme **ejakulací**. Někdy se stane, že chlapec ejakuluje v průběhu spánku. Jde o takzvanou **poluci** („mokřý sen“). Erekcí mohou mít muži v jakémkoliv věku, od narození až po stáří. Jediný rozdíl je v tom, že až od puberty se tvoří spermie a semen, které při některé erekci vystříkne z penisu. Ejakulát v průměru obsahuje více než 40 miliónů spermií. Na oplodnění ženské pohlavní buňky stačí jedna jediná spermie!

DÍVKY:

Puberta u dívek začíná obvykle ve věku 9 až 16 let. Hormon **estrogen**, způsobuje následující tělesné změny v průběhu jejich dospívání:

- ❖ růst do výšky
- ❖ rozšiřování boků
- ❖ růst prsů
- ❖ intenzivnější vylučování potu
- ❖ mastnější vlasy
- ❖ mastnější pokožka a tvorba akné
- ❖ růst ochlupení v podpaží, na nohách a v rozkroku
- ❖ objevuje se poševní výtok
- ❖ objevuje se menstruace

Menstruaci mají pouze ženy, protože jen ony mohou otěhotnět. Menstruace je jev, při kterém je z ženského těla vyloučená nepotřebná sliznice dělohy. Menstruace se opakuje každý měsíc v cyklech. Průměrná doba menstruačního cyklu (období mezi dvěma menstruacemi) je 28 dní, ale u některých dívek je trochu kratší nebo delší. Za normální se považuje 21 až 35denní menstruační cyklus. Samotná menstruace trvá 3 – 5 dní.

Každý měsíc dozrává v jednom z vaječnicků vajíčko (ovulace). Zároveň narůstá sliznice dělohy, která se tak připravuje na jeho přijetí. Jakmile je vajíčko v průběhu cesty vejcovodem oplodněno mužskou spermií, usadí se ve

sliznici dělohy, která jej vyživuje. Tady roste lidský zárodek. Pokud nedojde k oplodnění vajíčka nepotřebná sliznice dělohy se odlupuje a odchází z těla ven, tak nastává menstruace. Několik dní po ukončení menstruace je ve druhém vaječniku připravené nové vajíčko a v děloze opět narůstá sliznice. Celý cyklus se znovu opakuje.

Menstruační výtok, který obsahuje výstelku dělohy a **krev, odchází z těla ven přes pochvu**. V souvislosti s menstruací je důležité dodržování pravidelné tělesné hygieny (nejčastěji používání **vložek, tampónů**; intimky jsou určené pro hygienu v období mezi dvěma menstruacemi na zachycení přirozeného výtoku z pochvy).

Současně s těmito tělesnými změnami si **chlapci a dívky v období dospívání budují vlastní osobnost a získávají vlastní názory**. Mění se množství hormonů ovlivňuje nejen tvůj vnější vzhled, ale i **myšlení a pocity**. Tvá nálada se může prudce měnit a díky změnám, které v tobě probíhají si možná **připadáš nej nejistý/á sám sebou**. Je také úplně normální, že někdy **potřebuješ být zcela sám/a**.

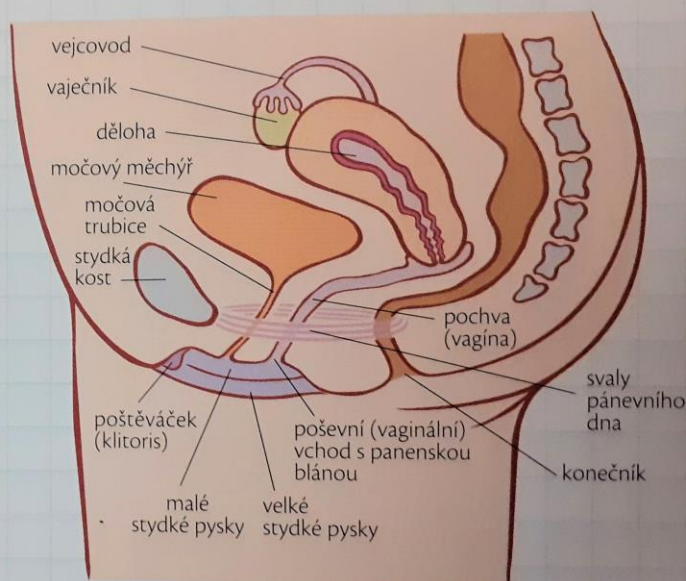
Dospíváš a **získáváš nezávislost**. Často se to projeví tím, že nesouhlasíš s názory jiného člověka nebo se s ním pohádáš, například s rodiči. **Více si teď možná proto rozumíš s kamarády**. Tato přirozená součást dospívání, může způsobit problémy. Tak jako ty, i tvoji rodiče potřebují trochu času, aby si zvykli na tvou „novou osobnost“, kterou se postupně stáváš. Buď proto trpělivý/á při prosazování větší samostatnosti a dokaž, že nebudeš zneužívat volnost a svěřenou důvěru!!!

Vnitřní pohlavní orgány:

- pochva (vagina)
- děloha (uterus)
- vejcovody (tuba uterina)
- vaječníky (ovaria)

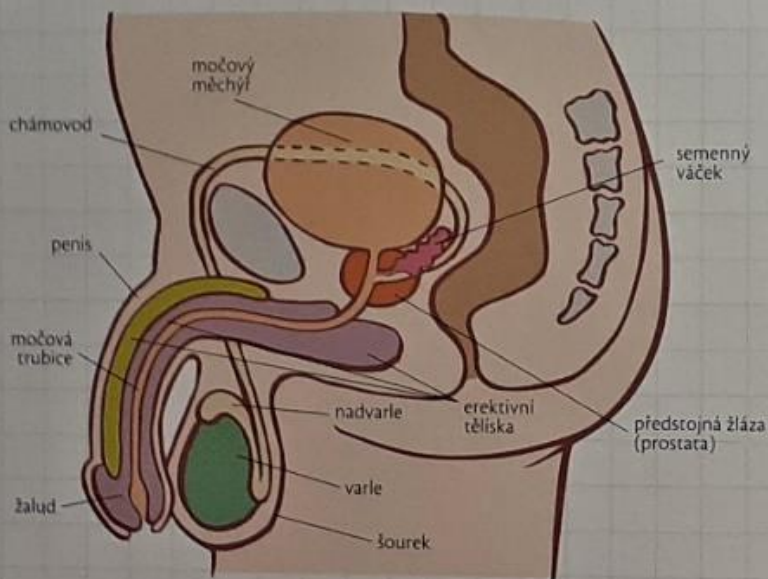
Pohled zepředu

Pohled z boku

Mužské pohlavní orgány – předloha pro fólii č. 5

Mužské pohlavní orgány se rovněž dělí na vnější (viditelné) a vnitřní.

Vnější pohlavní orgány:

- penis
- šourek

Vnitřní pohlavní orgány:

- varlata (testis – varle)
- předstojná žláza (prostata)
- nadvarlata (epididymis – nadvarle)
- chámovody (ductus deferens – chámovod)
- semenné váčky (vesicula seminalis)